

BEEISJIET (Genesis) – HOOFDSTUK 9 - NOACH

9. ¹G-d zegende Noach en zijn zonen en zei tegen hen: „Wees vruchtbaar en vermeerder jullie en vul de aarde.

9. 1. En G-d zegende – Hoewel de wereld al vanaf het begin van de Schepping was gezegend, was dit als een begin van de schepping voor Noach en zijn zonen, want de wereld was vernieuwd, na helemaal leeg te zijn geweest, want heel de aarde was bedekt geweest met water. Hun zegen was: „Wees vruchtbaar en vul de aarde, enz.” (*Radak*)

²Angst en vrees zal er voor jullie zijn bij alle dieren op aarde en bij al de vogels in de lucht en bij al de kruipende dieren op de aarde en bij alle vissen in de zee, ze worden aan jullie handen overgeleverd.

2. Vrees – Het Hebreeuwse woord *chitchem*, betekent ‘jullie vrees’, maar volgens de agada is het een uitdrukking voor leven, want zolang een kind van één dag leeft, hoeft men het niet te beschermen tegen de muizen, maar als iemand dood is, al is hij zo groot en zo sterk is als Og, dan moet hij beschermd worden tegen muizen, zoals er gezegd is (*Bereisjiet Rabba* 34:12): „Zolang een mens leeft zijn de dieren bang voor hem, maar zodra hij dood is, niet meer” (*Rasji*).

³Al wat beweegt en leeft zal jullie tot voedsel dienen, zoals het groene kruid heb Ik jullie alles gegeven.

3. Al wat beweegt – Dit wijst op alle dieren, zowel wilde dieren als huisdieren, vogels en vissen. Allen werden toegestaan voor voedsel (*Ramban*).

Zal jullie tot voedsel dienen – Want Ik heb de eerste mens niet toegestaan vlees te eten, maar alleen vegetarisch voedsel, maar voor jullie heb Ik alles te eten gegeven, zoals Ik voor de eerste mens alleen de groene planten gegeven heb (*Rasji* op basis van *Sanhedrin* 59b).

Or HaChaim geeft drie redenen waarom het Noach en zijn nakomelingen werd toegestaan vlees te eten:

1. Omdat hij alle dieren het leven gered had en daarom werd hun leven nu in zijn handen gelegd en mocht hij ermee doen wat goed was in zijn ogen.
2. Omdat hij zo hard gewerkt had tijdens de vloed om alles en iedereen in leven te houden.
3. Omdat hij het G-ddelijk verbond met de mensheid kreeg door zijn offer.

Anderen noemen als redenen nog op dat de mensheid zwakker was geworden en zijn levensduur verkort was, en daarom het vlees in zijn diëet nodig had, terwijl *Klie Jakar* als reden noemt dat de mensheid nu een hogere moraal had bereikt, doordat Noach Tora had geleerd, wat daarvoor niet het geval was.

Bij het begin van de Schepping, schrijft *Jitschak Luria*, voorzag het G-ddelijk plan dat heiligheid zich zou uitbreiden van de hemel naar de aarde. Uitstralend van de hoogste bron moest het tot de laagste niveau's van de werelden doordringen. Zo verkreeg het dierenrijk een stempel van heiligheid door het offer dat Adam bracht. Echter, het vegetarisch tijdperk dat er sedert het begin van de Schepping was geweest, was niet in staat geweest de mensen te weerhouden van wreedheid, egoïsme en perversiteit en de dieren van „corrupt” gedrag. Daarom was er na de vloed een nieuwe oriëntatie nodig die een deel vormde van een nieuwe methode van morele training, die het mogelijk zou maken dat de hele schepping zich progressief zou verheffen tot heiligheid.

Rabbi Mozes Cordovero schrijft (in *Pardes Rimoniem*, Sja'ar 24:10): „Het hele universum is als een Tempel waar alles de glorie van G-d bezingt (Psalmen 29:9). Op iedere sport van de ladder, van de diepte van het leven op aarde tot de meest sublieme regionen van de geest, reiken alle elementen omhoog en streven ernaar dicht bij de heilige G-ddelijke bron van het leven en de zegen van alles te komen. Inderdaad, in de natuur bestaat een hiërarchieke orde, die zich uitstrekt tot in de anorganische elementen, gedifferentieerd door de mate van vitaliteit die zij ontvangen van de allerhoogste bron van het G-ddelijke licht. Deze opeenvolgende verbindingen van scheppingswerelden omvatten de minerale, vegetatieve, dierlijke en menselijke werelden. De continue oprijzing van ieder element geschiedt stap voor stap. Dus de regen valt op de aarde, en bevloeit de aarde, het helpt de zaden te ontkiemen. Het zaad assimileert en transformeert elementen in de aarde zodat ze groeien tot een plant. De plant wordt gegeten door dieren, en het vegetarische element bereikt, dankzij deze transmigratie, een niveau van bestaan waar de ziel begint te schijnen op de puur fysieke wereld. Uiteindelijk consumeert de mens het vlees van de dieren, hetgeen deel van de mens zelf wordt. Het dier komt steeds dicht bij de bron van het Licht dat in de geestelijke ziel ligt opgesloten. Op deze manier stijgen de diverse elementen van de natuur naar de drempel van de metafysische wereld, waar de bevrijde menselijke ziel zich zal verenigen met de hemelse wereld van absolute heiligheid.”

Gezien tegen dit perspectief is de rechtvaardiging voor het eten van vlees een deel van de universele verheffing van de domeinen van de schepping tot de hoogten van heiligheid.

⁴Maar vlees met zijn levend bloed er nog in mogen jullie niet eten.

4. Maar vlees met zijn levend bloed – Hij verbood het een lichaamsdeel of orgaan van een levend dier af te snijden. Dus zolang als er nog leven in zit, mag je het niet eten (*Rasji*). [Dus een lid of orgaan dat van een levend dier is afgesneden mag ook niet gegeten worden nadat het dier gestorven is.]

Levend bloed – D.w.z., je zult geen bloed eten (*Rasji*). Volgens *Ramban* geldt dit verbod alleen zolang het leven nog in het bloed zit. Bloed zelf is echter voor de Noachiden niet verboden.

⁵Maar het bloed van jullie leven zal Ik opeisen, van ieder dier zal Ik het opeisen en uit de hand van de mens, uit de hand van ieders broeder zal Ik het leven van de mens opeisen.

5. Maar het bloed – Hoewel Ik het je heb toegestaan om het leven van de dieren te nemen, zal ik jullie bloed opeisen, namelijk van diegene die zijn eigen bloed vergiet [die zelfmoord pleegt] (*Rasji*).

Van jullie leven – Ook van iemand die zichzelf wurgt, ook al vloeit daarbij geen bloed (*Rasji*). Het bloed, waarvan het leven afhankelijk is, niet het bloed van een wond (*Ramban*).

Van ieder dier zal Ik het opeisen – Daar de generatie van de vloed gezondigd had, en zij als prooi voor de wilde beesten waren gelaten, die daardoor macht over hen hadden, zoals er staat geschreven [in Tehilliem 49:13, 21]: „Hij is te vergelijken met de tot zwijgen gebrachte dieren,” daarom was het noodzakelijk om de wilden beesten te waarschuwen hen niet te doden (*Rasji*).

Uit de hand van de mens – Van de hand van hem die met opzet doodt, terwijl er geen getuigen zijn om hem te straffen, die zal Ik straffen (*Rasji*).

Uit de hand van ieders broeder – Van iemand die hem liefheeft als een broeder en die hem per ongeluk gedood heeft zal ik het opeisen als hij niet in ballingschap gaat en niet tracht vergiffenis te krijgen voor zijn misdaad. Want zelfs de onopzettelijke misdaad heeft verzoening nodig. En wanneer er geen getuigen zijn, zodat hij naar één van de vrijsteden gezonden kan worden, en als hij zichzelf niet wil vernederen [door om vergiffenis te vragen voor een misdaad die hij niet had willen plegen (*Ond.*)], dan zal de Heilige, geloofd is Hij, het van hem opeisen. Onze Geleerden verklaren (*Traktaat Makkot* 10b) in dit verband de woorden van Sjemot 21:13: „Maar G-d stuurde zijn hand” als volgt: „Twee mannen hebben ieder iemand gedood. De één met opzet, de ander onopzettelijk, maar er waren bij geen van beiden getuigen. De Heilige, gezegend is Hij, laat hen elkaar in dezelfde herberg ontmoeten. Degene die opzettelijk gedood heeft, zit onder een ladder en degene die onopzettelijk gedood heeft klimt van de ladder omlaag, hij valt bovenop de ander en doodt hem. Degene die opzettelijk gedood heeft wordt gedood en degene die onopzettelijk gedood heeft, wordt verbannen” (*Rasji*).

⁶Wie het bloed van een mens vergiet, diens bloed zal door een mens vergoten worden, want naar het evenbeeld van G-d heeft Hij de mens geschapen.

6. Diens bloed zal door een mens vergoten worden – Wanneer er wel getuigen zijn, zul jij hem doden! Waarom? „Want naar het evenbeeld van G-d heeft Hij de mens geschapen.” (*Rasji*). [Dus als men iemand doodt, schaadt men G-ds beeltenis en daarvoor moet hij gestraft worden.] Door een aardse rechtbank (*Sforno*).

Want naar het evenbeeld van G-d heeft Hij hen geschapen – Dat is de reden dat alleen iemand gestraft wordt die een mens gedood heeft, en niet iemand die een dier gedood heeft (*Sforno*). [De ziel die van G-d afkomstig is, huist als het ware in het levende menselijk lichaam en dat levende lichaam is daarom zeer kostbaar.]

⁷En jullie, weest vruchtbaar en vermeerder je en breid je uit over de aarde en vermeerder je daarop.”

7. En jullie, weest vruchtbaar – Volgens de eenvoudige betekenis was de eerste keer dat dit gezegd werd [in vers 1] een zegen, terwijl het hier een gebod is. Maar volgens de Midrasj [*Jevamot* 63b] dient het hier om iemand, die zich niet voortplant, te vergelijken met iemand die bloed vergiet [omdat het onmiddellijk volgt op het vers over moord] (*Rasji*).

Sforno verklaart: Weest vruchtbaar en vermenigvuldig je, maar verspil niet het bloed van de mens.

⁸En God zei tegen Noach en tegen zijn zonen bij hem als volgt:

8. En G-d sprak tegen Noach en zijn zonen – D.w.z. dat hij tegen de zonen sprak via hun vader, want de zonen waren geen profeten en Cham bereikte dit niveau van profetie niet. Daarom staat er ook aan het eind van dit hoofdstuk [in vers 17] expliciet: „En G-d zei tegen Noach...” (*Ramban*). *Ibn Ezra* echter schrijft dat andere commentatoren zegen dat G-d tot alle vier sprak en dat ze alle vier profeten waren.

⁹„En Ik, zie, Ik sluit Mijn verbond met jullie en met jullie nakomelingen.

9. En ik, zie – Ik ben het met je eens. Noach was er namelijk bang voor om zich nog verder met de voortplanting bezig te houden, totdat Hasjem hem beloofde nooit meer de wereld te zullen vernietigen, en dat deed Hij. Hij zei tenslotte: Ik ben het met je eens [dat het nodig is] om Mijn belofte [om de wereld niet meer te vernietigen] tot een standvastig verbond te maken en Ik zal je daar een teken voor geven (*Rasji*).

En Ik, zie, Ik sluit Mijn verbond met jullie – Maar op voorwaarde dat jullie geen onschuldig bloed meer vergieten, want als er wel onschuldig bloed vergoten wordt, zal de aarde vernietigd worden, zoals er geschreven staat (*Bamidbar* 35:33): „Want het bloed maakt het land schuldig, en er kan geen verzoening voor het land gedaan worden.”

¹⁰En met elk levend wezen dat bij jullie is, met de vogels, met het vee en met al wat leeft op aarde bij jullie, met alles wat uit de ark komt, voor alles wat leeft op aarde.

10. Dat bij jullie is – Dat bij jullie in de Ark was, zoals verderop gezegd wordt. D.w.z. met alle diersoorten die in de Ark waren, sluit Ik Mijn verbond dat Ik hen nooit meer zal vernietigen (*Radak*).

En met al wat leeft op aarde bij jullie – Dat zijn die welke bij de mensen zijn (*Rasji*).

Alles wat uit de ark komt – Met in begrip van de onriene kruipende dieren (*Rasji*).

Alles wat leeft op aarde – Men inbegrip van de schadelijke wezens die niet onder de mensen wonen (*Rasji*).

¹¹En Ik sluit Mijn verbond met jullie, dat Ik nooit meer enig levend wezen zal uitroeien met een watervloed en dat er nooit meer een vloed zal zijn om de aarde te vernietigen.”

11. En Ik sluit – Ik bekrachtig hierbij Mijn verbond. En waaruit bestaat die bekrachtiging? De regenboog, zoals Hij verderop zegt (*Rasji*).

Er zal nooit meer een vloed zijn die de aarde verwoest – Er zal nooit meer enige soort ramp zijn die de aarde zelf zal verwoesten (*Sforno*).

¹²En God zei: „Dit is het teken van het verbond dat Ik sluit tussen Mij en tussen jullie en tussen ieder levend wezen dat bij jullie is tot in eeuwige geslachten.

Tot in eeuwige geslachten – De woord *dorot* – geslachten – is onvolledig geschreven [er ontbreekt een letter *waw* aan], omdat er generaties zouden zijn die dit teken niet nodig zouden hebben, omdat zij volmaakt rechtvaardig waren, zoals de generatie van Chizkiahoe, de koning van Jehoeda, en het geslacht van Rabbi Sjim'on bar Jochai (*Ber.Rabba* 35:2) (*Rasji*).

¹³Mijn regenboog heb Ik in de wolken geplaatst en dat zal een teken van het verbond zijn tussen Mij en tussen de aarde.

De regenboog is het natuurlijk resultaat van de hitte van de zon die valt op de damp in de lucht, want zelfs in een fles met water die in de zon staat, is een soort regenboog te zien. Daarom staat er: „Ik heb Mijn regenboog in de wolken gezet” [in de verledentijd], hetgeen een aanwijzing is dat de regenboog reeds vanaf het begin van de Schepping geschapen was. En vanaf dit moment werd hij een teken van het verbond (*Ramban*).

Sforno merkt op dat er twee regenbogen zijn, een binnenste of primaire boog, en een buitenste of secundaire boog waarvan de kleuren in tegenovergestelde volgorde staan. De binnenste boog heeft het rood aan de buitenzijde en het violet aan de binnenkant van de boog, terwijl de buitenste of tweede boog de kleuren precies andersom heeft. De eerste boog zou bij de Schepping geschapen zijn, de tweede boog werd pas zichtbaar na de vloed als een teken van het verbod.

¹⁴En wanneer Ik wolken boven de aarde breng, dan zal de boog in de wolken te zien zijn.

Wanneer Ik wolken breng – Wanneer het in Mijn gedachten opkomt om duisternis en verwoesting over de wereld te brengen (*Rasji*). *Sforno* interpreteert: „Als Ik een zware wolk boven de aarde breng, die een voorwaarde is dat een duidelijke grote regenboog zichtbaar is.

¹⁵En dan zal Ik Mij Mijn verbond herinneren dat bestaat tussen Mij en tussen jullie en tussen elk levende ziel van ieder wezen en er zal nooit meer een watervloed zijn die al het leven vernietigt.

¹⁶Als dan de boog in de wolken staat dan zal Ik hem zien om Mij voor eeuwig het verbond te herinneren tussen God en tussen elke levende ziel, met elk wezen dat op aarde is.”

Dan zal ik hem zien – Dan zal Ik de gebeden van de rechtvaardigen horen, die in de bres springen om Mijn wraak af te wenden, opdat Ik niet de wereld zal verwoesten (*Sforno*).

Tussen G-d en elke levende ziel – Tussen de eigenschap van het recht van de Hemel en jullie, want er had moeten staan: „Tussen *Mij* en ieder levend wezen.” Maar dit is de verklaring ervan: wanneer de eigenschap van de rechtspreek komt om jullie aan te klagen, dan zal Ik het teken zien en Mij herinneren (*Rasji*).

¹⁷En God zei tegen Noach: „Dit is het teken van het verbond dat Ik sluit tussen Mij en tussen alle wezens op de aarde.”

Dit is het teken van het verbond – Hij toonde hem [Noach] de boog en zei tegen hem: *Dit* is het teken waarover Ik gesproken heb (*Rasji*) [Het woord *dit* betekent altijd dat dat het voorwerp door de spreker wordt aangewezen. Zie o.a. *Rasji* op Sjemot 12:2 en 30:13.]

¹⁸De zonen van Noach, die uit de ark kwamen, waren Sjem, Cham en Jëfet, en Cham is de vader van Kena'an.

En Cham is de vader van Kena'an – Waarom was het nodig dit hier te zeggen? Omdat het hoofdstuk verder gaat met te vertellen over de dronkenschap van Noach, waarbij Cham zondigde en wegens hem werd Kena'an vervloekt. En daar de nakomelingen van Cham nog niet genoemd zijn en we dus nog niet weten dat Kena'an zijn zoon was, was het nodig om hier te zeggen: „En Cham was de vader van Kena'an” (*Rasji*).

Ramban haalt de woorden van *Rasji* aan en schrijft dan verder dat *Ibn Ezra* gezegd heeft dat Cham alleen de naaktheid van zijn vader zag en daarover zijn broers inlichtte, maar dat Kena'an hem kwaad deed, over de aard waarvan Tora ons niets vertelt. En de betekenis van vers 24: „Hij realiseerde zich wat zijn jongste zoon hem had aangedaan” is de jongste zoon van Cham. *Ramban* maakt bezwaar tegen deze interpretatie, omdat Tora alleen spreekt over Cham, de jongste zoon van Noach en Kena'an volgens hem de oudste zoon van Cham was en op het moment dat Noach Cham vervloekte, was Kena'an nog de enige zoon van Cham. En de vloek die Noach uitsprak over Cham werd voortgewenteld op Kena'an, maar niet op zijn nog ongebooren zonen. De zonde die Cham bedreef was dat hij zijn broers buiten, waar iedereen bij was, vertelde over de schande van zijn vader, in plaats van de naaktheid van zijn vader zelf te bedekken (zie vers 22. Onkelos vertaalt hier dat Cham het aan zijn broer „op de markt” vertelde.) *Sforno* concludeert: zo vader, zo zoon. Kena'an stond bekend om zijn slechte karakter, en Cham was de ware vader van Kena'an.

¹⁹Deze drie zijn de zonen van Noach en uit hen verspreidde men zich over heel de aarde.

²⁰ Noach, een man van het land, begon met het planten van een wijngaard.

Hij begon – Het Hebreeuwse woord *wajachel* kan zowel „beginnen” als „ontwijken” betekenen. Daarom zegt *Rasji*: Noach ontwijdde zichzelf door eerst een wijngaard te planten, in plaats van zich eerst met een andere, minder

schadelijke beplanting bezig te houden. *Sforno* vult aan: Uit een verkeerd begin komen slechte resultaten, want een kleine fout aan het begin kan grote gevolgen hebben.

Een man van het land – Hij was de eigenaar van het land (*Rasji*). *Ibn Ezra* zegt dat het betekent dat hij geschoold was in het bewerken van het land.

Een wijngaard te planten – Toen hij in de ark ging, had hij wijnranken meegenomen en twijgen van vijgebomen (*Ber. Rabba* 36) (*Rasji*).

Waar *Rasji* en *Sforno* deze zin ten nadele van Noach verklaren, verklaart *Ramban* hem in zijn voordeel: Noach had gezien dat de aarde braak lag na de vloed en besloot die te bewerken. Dat is de betekenis van „een man van het land.” En de betekenis van het woord *wajacheel* is dat hij de eerste mens was die een hele wijngaard plantte, omdat men voorheen alleen maar enkele losse wijnranken plantte.

²¹Hij dronk van de wijn en werd dronken en hij kleepte zich helemaal uit in zijn tent.

²²Cham, de vader van Kena'an, zag de naaktheid van zijn vader en vertelde het aan zijn beide broers buiten.

Cham, de vader van Kena'an – Sommige van onze Rabbijnen zeggen dat Kena'an het zag en het aan zijn vader vertelde. Daarom wordt hij hier genoemd en werd hij vervloekt (*Rasji*).

Hij zag de naaktheid van zijn vader – Sommigen zeggen dat hij hem castreerde en sommigen zeggen dat hij ontucht met hem pleegde (*Rasji*). [Hij zou hem hebben gecastreerd om te voorkomen dat Noach nog meer zonen zou krijgen, die de erfenis zouden delen, zodat hij minder zou krijgen (zie *Rasji* op vs. 25).]

²³Toen nam Sjem en Jëfet een kledingstuk en legden dat op hun beider schouders en liepen achteruit en bedekten de naaktheid van hun vader, met hun gelaat achterwaarts gekeerd, zodat zij de naaktheid van hun vader niet konden zien.

Toen nam Sjem en Jëfet – Er staat niet: „namen”, maar „nam”, om ons te leren dat Sjem meer moeite deed voor deze mitswa dan Jëfet. Daarom kregen zijn nakomelingen [de Israëlieten] het kledingstuk met de *tsietsiet* – franjes en Jëfet verwierf zich een begrafenis voor zijn zonen, zoals er gezegd is (*Jechezkel* 39:11): „Ik zal aan Gog daar een graf geven. [Gog van het land Magog was één van de nakomelingen van Jëfet, zie Bereisjiet 10:2.] Maar over de nakomelingen van Cham, die zij vader te schande maakte, wordt gezegd (*Jesjahoe* 20:4): „Zo zal de koning van Assyrië de gevangenen van Egypte en de ballingen van Koesj wegvoeren, jongelingen en grijsaards, naakt en barrevoets en met blote billen, enz. [Egypte en Koesj zijn de nakomelingen van Cham volgens Bereisjiet 10:6] (*Rasji*).

Met hun gelaat achterwaarts gekeerd – Waarom staat dat hier een tweede keer? Dit leert ons dat toen zij dichterbij kwamen en zich moesten omdraaien om hem te bedekken, zij hun gezichten afwendden (*Rasji*).

²⁴Toen ontwaakte Noach uit zijn roes en realiseerde hij zich wat zijn jongste zoon hem had aangedaan.

Zijn jongste zoon – De meest waardeloze en meest verachtelijke, zoals er geschreven staat (*Jeremiahoe* 49:15): „Zie, Ik heb je klein gemaakt onder de volken, verachtelijk onder de mensen.” (*Rasji*)

Zijn jongste zoon – Kena'an was de jongste van Chams zonen en misschien was hij ook de jongste van Noachs kleinzonen en kleinkinderen worden als kinderen beschouwd (*Sforno*). Zoals al eerder vermeld (zie commentaar op vs. 18) is er een meningsverschil tussen *Ramban* en *Sforno* over Kena'an. Volgens *Sforno* was *Kena'an* de jongste zoon van Cham, volgens *Ramban* was hij de oudste zoon. *Sforno* baseert zich op vers 10:6: „En de zonen van Cham: Koesj, Mitsrajiem, Poet en Kena'an.” Hier wordt Kena'an het laatst genoemd, omdat hij volgens *Sforno* de jongste zou zijn. *Ramban* meent dat hij hier het laatst genoemd wordt, omdat hij de minst waardige was. Hij meent dat Kena'an de oudste was, omdat van de nakomelingen van Cham alleen Kena'an vervloekt werd, en dat is omdat de andere zonen van Cham toen nog niet geboren waren.

²⁵En hij zei: „Vervloekt is Kena'an, een slaaf van slaven zal hij voor zijn broers zijn.”

Jij bent de oorzaak dat ik geen vierde zoon kan krijgen [zie *Rasji* op vs. 22] om mij te dienen. Daarom zal nu jouw vierde zoon vervloekt zijn, hij zal de nakomelingen van de oudere broers [Sjem en Jëfet] dienen, want zij dragen nu de last om mij te dienen (*Ber. Rabba* 36:7) [Want kinderen hebben de plicht voor hun ouders te zorgen als die bejaard worden]. En wat was de reden dat Cham zijn vader castreerde? Hij zei tegen zijn broers: „De eerste mens had twee zonen en de een dode de ander, om als enige de wereld te kunnen erven, en onze vader heeft drie zonen en wil zelfs nog een vierde zoon! (*Rasji*) (van *Ber. Rabba* 36:5).

²⁶Voorts zei hij: „Gezegend is HASJEM, de God van Sjem, maar Kena'an zal hun slaaf zijn.

Gezegend is Hasjem, de God van Sjem – Die bestemd is om Zijn belofte na te komen aan zijn nakomelingen om hen het Land Kena'an te geven (*Rasji*).

Zijn – Maar Kena'an zal hen schatplichtig zijn (*Rasji*).

Hun slaaf – Kena'an zal zowel Sjem als God dienen, doordat Sjem hem daartoe zal dwingen (*Ibn Ezra*). *Ramban* is het hier niet mee eens, want dat zou betekenen dat Noach Kena'an zegende in plaats van vervloekte. Volgens *Ramban* is de betekenis van *hun* slaaf dat Kena'an de nakomelingen van Sjem zal dienen. *Sforno* verklaart het woord *hun*, dat Kena'an zowel Sjem als diens nakomelingen zal dienen, zoals er in *Jehosjoea* 9:27 staat, dat „zij de houthakkers en waterdragers werden voor de gemeenschap en voor het altaar van Hasjem.”

²⁷Moge God Jëfet uitbreiden, en moge Hij wonen in de tenten van Sjem, en Kena'an zal hun slaaf zijn.”

Moge God Jëfet uitbreiden – Volgens vertaling Onkelos (*Rasji*).

En moge Hij wonen in de tenten van Sjem – Moge Hij Zijn Aanwezigheid laten rusten op Israël. Maar de Geleerden verklaren: Hoewel God Jèfet zal uitbreiden, namelijk dat Cyrus, die één van de nakomelingen van Jèfet was, de Tweede Tempel liet bouwen, rustte de *Sjechina* daar niet in. En waar rustte zij dan wel? In de Eerste Tempel, die Sjlomo gebouwd heeft, die een nakomeling van Sjem was [uit *Joma* 9b-10a]. Kennelijk meent *Rasji* dat met de „tenten” de beide Tempels bedoeld wordt. Volgens *Sforno* zouden er de leerhuizen mee bedoeld worden.

En Kena’an zal hun slaaf zijn – De herhaling hier wijst erop dat zelfs nadat de nakomelingen van Sjem in ballingschap zijn gegaan, sommige van de nakomelingen van Kena’an nog aan hen verkocht zullen worden als slaven.

Hun slaaf – De herhaling wijst erop dat Kena’an zowel Sjem als Jèfet zal dienen (*Rasji*).

²⁸Noach leefde na de vloed nog driehonderdvijftig jaar.

²⁹De gehele levensduur van Noach was negenhonderd vijftig jaar, en toen stierf hij.

Copyright © 2004 by
Zwi (H) Goldberg – zwigold@netvision.net.il

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission in writing from the copyright holder